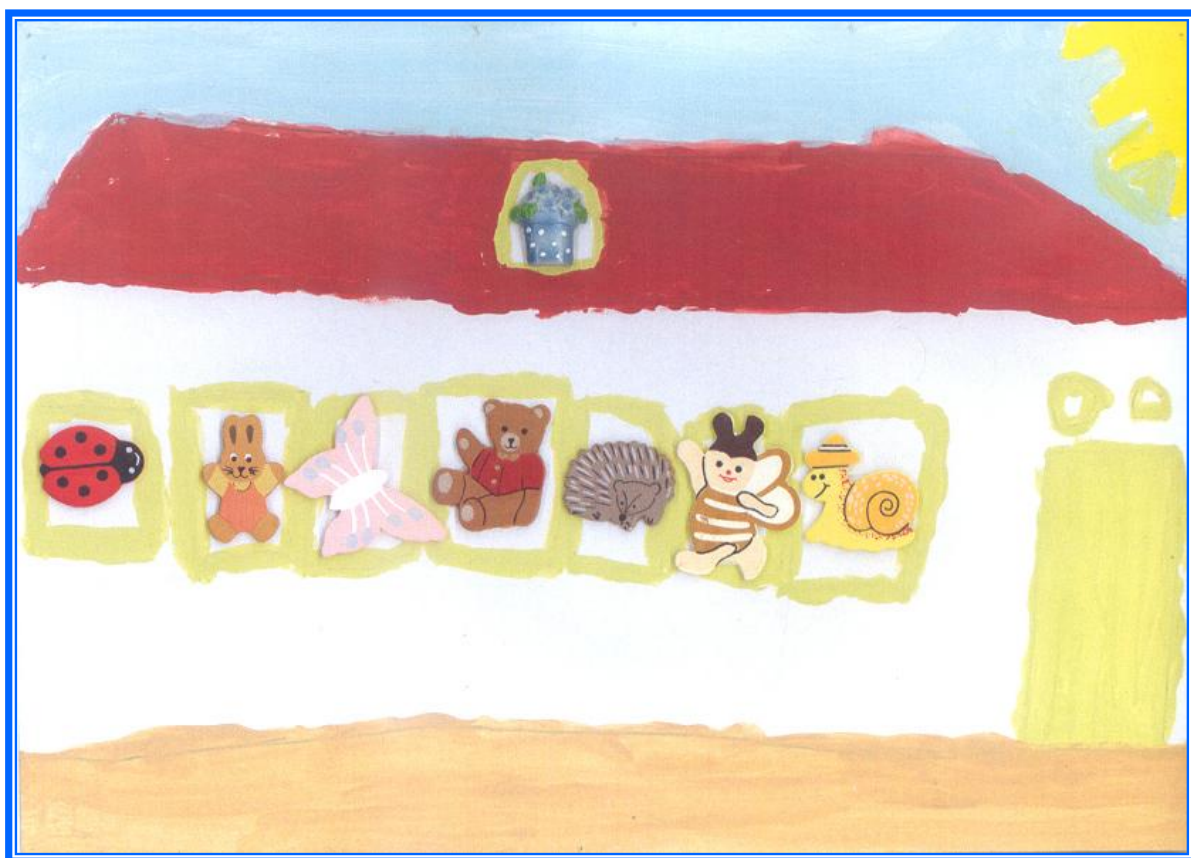

KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS KIALAKÍTÁSÁNAK PROGRAMJA

Nefelejcs Óvoda
1078 Budapest
Nefelejcs utca 62.

KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS KIALAKÍTÁSÁNAK PROGRAMJA

1. Környezettudatos magatartás kialakításának célja, feladata, módszerei, eszközei

1.1. Környezettudatos magatartás kialakításának célja

A gyermekek környezettel kapcsolatos ismereteinek bővítése, értékrendjének a fenntartható fejlődés szempontjainak megfelelő formálása, az életminőség javítását szolgáló magatartásforma kialakításához való hozzájárulás, a szemléletváltás segítése, gyermekeink és szüleik környezettudatos magatartásának alakítása, környezetkultúrájuk alapozása, formálása.

1.2. Környezettudatos magatartás kialakításának feladata:

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természetes és az ember által épített, létrehozott, a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer a környezettudatos életvitel kialakulása, valamint a fenntarthatóság érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása.

1.3. Környezettudatos magatartás kialakításának módszerei:

A környezettudatos nevelés kialakításában változatos módszerek alkalmazására van lehetőség:

- játék,
- terepi tapasztaltatás,
- felfedezés,
- megfigyelés,
- kísérletezés,
- tanulmányozás,
- kooperatív tanulás,
- élménypedagógiai módszer,
- példamutatás.

Mindezek a módszerek csak egy töredéke a felhasználható módszerek alkalmazásának, ami mindig az adott helyzettől, a gyermek életkorától és a rendelkezésre álló eszközöktől függ.

1.4. Környezettudatos magatartás kialakításának eszközei

- közös élményekre épülő közös tevékenységek,
- olyan játékok, eszközök gyűjteménye, melyek elősegítik a környezettudatos nevelést (pl.: Kukatündér...),
- ismeretterjesztő könyvek (gyermeklexikonok, állat-, és növényhatározók...),
- olyan eszközök, melyek a tapasztalást segítik (távcső, elemlámpa, nagyító, mikroszkóp, bogárnézegető, csipesz...),
- terepen való tapasztalatszerzések,
- gyűjtött természetes anyagok, eszközök,
- elektronikus hordozók (Cd, Dvd),
- akvárium,
- kerti szerszámok,
- madáretető.

2. Helyzetkép

2.1. Tapasztalatszerzés biztosítása

- A gyermek legfontosabb életkori sajátossága a kíváncsiság, mely a megismerés hajtóereje. Ezt használjuk fel tudatosan a tapasztalatszerzés folyamán.
- A közvetlen tapasztalatszerzést a gyermekek életkori sajátosságai miatt minél több közös sétával, kirándulással, együttes élménynyújtással igyekszünk biztosítani.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekek érzékeljék a környezet szépségét, változásait, szeressék és óvják azt. Fedezzék fel a környezet hangjait, színeit, formáit, illatait, mozzanatait és az élet ritmikusságát.
- Különböző termések gyűjtésével, többirányú megfigyeléssel ráirányítjuk a gyermekek figyelmét a természet sokoldalúságára.
- Olyan programokat szervezünk, melyek elősegítik a környezettudatos gondolkodásmód kialakítását, pl.: szelektív hulladékgyűjtés, madáretető és itató elhelyezése, élőlények óvása, télen madáretetés és védelem.
- Közvetlen környezetünk felfedezésére a hét egy napján a „Felfedezések napján” állandó lehetőséget nyújtunk, amikor a gyermekek megismerhetik szűkebb és tágabb környezetüket egyaránt. Ezen a napon sor kerülhet óvodán belüli és óvodán kívüli

programra: színház és múzeum látogatásra, a Városliget, a Garay piac, a Keleti pályaudvar, a Bethlen téri és a Bajza utcai játszótér, a posta, az újságos, a virágüzlet, stb. felfedezésére.

A környezet védelmére és fontosságára irányuló ünnepeket is rendszeresen megünnepeljük. A természettel és a környezettel kapcsolatos megemlékezések, „Zöld napok”:

- A víz napja (március 22.)
- A Föld napja (április 22.) Virágültetés, kertrendezés az udvaron a családokkal
- A madarak és fák napja (május 10.)
- Az állatok napja (október 4.)

Környezetvédelmi program:

- A takarítás világnapja (szeptember 20.)
- Hagyománnyá váltak óvodánkban az Alma együttes műsorai is, akik a környezetvédelem nagykövetei. Előadásaik nem csak szórakoztatnak, hanem a környezettudatos magatartásra is nevelnek.

2.2. Tárgyi feltételek

- Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság, a praktikusság jegyében készült
- Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet kincseivel, lehetőség szerint akváriummal.
- Heti egyszer lehetőség van gyümölcs-, zöldségnap megvalósulására, ezekből esetlegesen vitaminsaláta, gyümölcssaláta készítésére.
- A tisztítószerket a gyermekektől elzárva tároljuk.
- Teret kap az újrahasznosítási lehetőség pl.: a szülők munkahelyein használt papír újrafelhasználása rajzolásra.
- Víztakarékos WC-k működnek.
- Az óvoda udvara mentes az allergiát, a mérgezést és a sérülést okozó növényektől.
- Az óvodakert kis területe miatt a virágoskert ültetésére van lehetőség, a gyógy- és fűszernövények gondozását cserepekben, ültető ládákban oldják meg a csoportok.
- A gyermekek a kertgondozáshoz kerti szerszámokat használnak.

- Az udvari játékok megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játéknak. Udvari árnyékolók és ivási lehetőség biztosított.
- A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

2.3. Személyi feltételek

- Elkötelezett, a környezet iránt nyitott, érdeklődő pedagógusok és dolgozók, akik készek ismereteik megújítására, az újszerű szemléletmód gyakorlatba történő átültetésére. Képesek megnyerni a szülőket a közös cél elérésére, képesek elnyerni támogatásukat, együttműködésüket.
- Befogadó, nyitott gyermekek, akik alkalmasak a „mi minden lehet a világban” örömelemény átélésére.
- A szemléletet magáénak érző, támogató szülők, akik partnerek a gyermek környezettudatos magatartásának kialakításában.
- A fenntartó fontosnak érzi és támogatja a szemlélet elterjesztését a gyermekek és a szülők körében.

3. Jövőkép:

Valljuk, hogy a megfelelő, időben elkezdett, a természet minden élőlénye és tárgya iránti pozitív érzelmi viszonyt, tiszteletre kialakító nevelés vezethet el a környezettudatos, környezetbarát felnőtté váláshoz.

3.1. A környezettudatos nevelés szabályai óvodánkban

Ahhoz, hogy a szabályokat be tudjuk tartatni a gyermekekkel, a legfontosabb az óvoda dolgozóinak mintaadó, környezettudatos és takarékos viselkedése.

- Feleslegesen ne folyassuk a vizet!
- Ha nincs szükség a villanyra, kapcsoljuk le!
- Lehetőség szerint újrahasznosított papírt használjunk a rajzoláshoz és a hajtogatáshoz!

A gyermekek:

- Kézmosás után a csapot mindig zárják el!
- A fogmosás alkalmával ne folyassák a vizet!

- Rendeltetésszerűen használják az óvoda játékeszközait és berendezési tárgyait!
- A szemetet mindig a szemetes kosárba dobják!
- Ne pazarolják a rajzos papírt, a szalvétát, a papír zsebkendőt és a WC papírt!
- Vegyenek részt a csoportszobában a kisállatok gondozásában és a növények ápolásában!
- A természetvédelmet közvetlenül gyakorolják, közösen éljék meg, nem szakítsák le a virágokat, ne tördeljék a fák ágait, ne bántsák az állatokat (a „nem szeretem” állatokat sem)!
- Vegyenek részt a madárvédelemben etetők és itatók elhelyezésével és folyamatos ellátásával!

3.2. Az óvodapedagógus feladatai

A környezettudatos magatartás kialakítása érdekében egységes szemléletrendszer meglétére van szükség a gyermekeket együtt nevelők körében. Ennek érdekében szükséges:

- Egységes szemlélet kialakítása.
- Munkahelyi életmódjukkal és munkájukkal pozitív mintát nyújtsanak a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.
- Belső továbbképzéseken és tapasztalatszerzéseken való részvétel.
- Vegyenek részt célirányos továbbképzéseken.
- Ítélik el a környezetromboló magatartást.
- Rendelkezzenek alapvető ökológiai, növény- és állattani, illetve helyismerettel.
- A gyermekek foglalkozási eszközeit, játékait körültekintően vásárolják meg, például ne legyen mérgező festékkel bevonva, ne legyen a környezetre káros.
- Folyamatosan ellenőrizték az óvoda udvarát a balesetveszélyes, illetve mérgező növények szempontjából.
- Képesek legyenek átörököteni a jövő nemzedékének a környezettudatos szemléletet.
- Biztosítsanak lehetőséget a gyermekek számára a szelektív hulladékgyűjtés gyakorlatára, a szelektív hulladékgyűjtő helyek rendszeres látogatására.
- Sokoldalúan ismertessék meg a gyermekeket a körülöttünk lévő világgal.
- Biztosítsák a gyermekek számára a mindennapi szabadban történő, egészséges mozgást.

- Fejlesszék a gyermekek kommunikációs készségeit a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- Fejlesszék a gyermekekben azokat a szokásokat, képességeket, melyek a környezettudatos személyiség kialakításához elengedhetetlenek.
- Tegyék lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítsanak alkalmat, időt, helyet a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A gyermekeket vonják be az elemi környezetvédelmi tevékenységekbe (téli madáretetés és -védelem, élőlények óvása).
- Továbbra is éljenek a heti egyszeri gyümölcs-, illetve zöldségnap adta lehetőséggel, aminek keretén belül megismerkedhetnek a gyermekek a vitaminsaláta, gyümölcssaláta készítésével, a savanyítás eljárásával, a befőzés technikájával is.
- Alakítsák a gyermekek és családtagjaik környezettudatos fogyasztói szokásait.
- Szervezzenek meg és vegyenek részt közös óvodai családi kirándulásokon, programokon.
- Szülői értekezleteken, nyílt napokon gyakran beszéljenek kitűzött témaként a természet és a környezetvédelem fontosságáról.
- Teremtsenek lehetőséget a használt ruha, játék, vagy könyvek csereberéjére szülői lebonyolítással.
- Legyenek tisztában a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez minden tevékenységükben nyilvánuljon meg.
- Folyamatosan gyarapítsák a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek vonatkozásában egyaránt.
- Állítsanak össze helyi környezeti értékekből gyűjteményt a 3-6-7 éves korú gyermekek számára, mely által felfedezhetik és megszerethetik környezetüket.
- Munkájuk során alkalmazzák a projektmódszert.
- Biztosítsák a tevékenység során a differenciálás lehetőségét.
- A tevékenységen alapuló módszerek és a differenciált bánásmód elvét terjesszék ki a sajátos nevelési igényű, nemzetiségi és kisebbségi gyermekek nevelésére is.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tanulási helyzetek mellett, egyre nagyobb teret kapjon a gyermek által kezdeményezett, a gyermekek érdeklődését felkeltő jelenségek, történések, élmények feldolgozása is.

- Igyekezzenek partneri kapcsolat kialakítására elsősorban a gyermekekkel a szülőkkel, a többi óvodával, más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, a fenntartóval a környezettudatos magatartás kialakítása érdekében.

4. Várható hatás

Az óvodában tudatos környezeti neveléssel nagyon jól alakítható a jövő nemzedékének, illetve rajtuk keresztül a szülei környezetkultúrája, környezetbarát szemlélete.

A környezettudatos nevelés során gyarapodnak a gyermek természeti ismeretei, alakul ökológiai szemlélete. A változatos, egymásra épülő játékokkal és a tudatosan tervezett különböző tevékenységekkel:

- kialakítjuk és fejlesztjük azokat a szokásokat, képességeket, melyek a környezettudatos személyiség kialakításához elengedhetetlenek,
- felkeltjük és ébren tartjuk a tudás megszerzése iránti vágyat és érdeklődést,
- megalapozzuk a gyermek ökológiai szemléletét.

A sokféle tevékenység gyakorlása során fejlődik a gyermekek kez ügyessége, megfigyelőképessége, problémamegoldó gondolkodása, emlékezete, kreativitása, kitartása. Kommunikációs, nyelvi kifejezőképességüket beszélgetések, élmények, tapasztalatok elmondásával formáljuk. A közösen végzett tevékenységek alatt erősödik, alakul együttműködési készségük. A különböző mozgások gyakorlása hozzájárul pszicho-motoros képességeik alakulásához.

5. Ajánlás a kompetencia alapú programcsomag tématerveinek összeállításához a környezettudatos magatartás kialakításához a „Felfedezések napja”, mint megelőző élményforrás segítségével.

Mit jelent számunkra a Felfedezések napja?

Helyi Nevelési Programunk sajátos eleme a „Felfedezések napja”. A hét egy napján érdekes helyszíneket választva az óvoda közeli és távolabbi környezetét ismertetjük meg a gyermekekkel. Így felfedeztetjük velük közvetlen környezetüket és a kulturális programokkal, élményt nyújtunk számukra (pl. meglátogatjuk a közeli múzeumokat, az Állatkertet, a Bábszínházat, a Dunát, a Vajdahunyad Várat, pályaudvarokat, templomokat és felfedezzük közvetlen környezetünket is). Ezek a napok alkalmasak a társadalmi környezetben való viselkedési módok és emberi kapcsolatok megismerésére és gyakorlására. A helyszíni tapasztalatokhoz óvodán belüli ismeretnyújtás is kapcsolódik. Összegyűjtünk a látottakkal, a tapasztaltakkal kapcsolatos képeket, könyveket, videofelvételeket. Szívesen vesszük, ha a gyermekek otthonról hozott könyvekkel, képekkel, tárgyakkal egészítik ki az adott témával kapcsolatos eszköztárunkat. Ezáltal, önmaguk is hozzájárulnak ismereteik elmélyítéséhez.

5.1. Ajánlott élményszerzési lehetőségek a Levegő, Tűz, Víz, Föld témakörökhöz

5.1.1. LEVEGŐ:

- Természettudományos anyagok gyűjtése, lefűzése folyamatosan a gyermekek által
- Papírsárkány készítés újrahasznosított anyagokból
- Almaszüret
- Must készítése
- Meleg és hideg levegő hatása az élőlényekre
- Állatkerti látogatás: lepkegyűjtemény, rovarház, madarak megtekintése
- Városligeti séta: miért fontosak a fák? A fák, az erdők, a növények szerepe a levegő tisztításában
- A levegő élőlényei – madarak, bogarak, rovarok megfigyelése környezetünkben
- Madárvédelem: madárodú kihelyezése, a madarak védelmének fontossága
- Madarak költözésének, útvonalának megfigyelése (könyv, térkép, földgömb segítségével)
- Méhek hasznossága – virágporzás – méz készítésének megismerése lehetőség szerint
- A levegő tulajdonságainak megfigyelése, megtapasztalása
- A levegő, mint energiaforrás (szélérőművek, malomkerék, ventilátor), az energiatakarékosság fontossága
- Szélzsák készítése, annak megfigyelése
- Levegőszennyezésre való figyelmeztetés: kémények füstje
- Autómentes nap – az autók füstje és a tiszta levegő különbsége, avagy hogyan őrizhetjük meg a tiszta levegőt
- Szellőztetés fontossága – az elhasznált és a friss levegő közötti különbség felfedeztetése, élettani hatása
- Növények a lakásban, a csoportszobában – élősarok jelentősége
- Illatok/szagok
- Takarítás világnapjának megünneplése: a csoportszoba, az óvoda udvarának és környezetének „kitakarítása”
- Háztartási gépek, melyek levegőt szívnak, illetve fűjnek (hajszárító, porszívó, ventilátor)
- Akvárium lélegeztetése

5.1.2. TŰZ

- Természettudományos anyagok gyűjtése, lefűzése folyamatosan a gyermekek által
- Őszi kerti munka végzése az óvoda kertjében
- Szelektív hulladékgyűjtés a lehullott levelek komposztálásával lehetőség szerint
- Madárvédelem – madáretető elhelyezése és folyamatos ellátása
- Állatkerti látogatás: az állatok természetes védekezése a hideg ellen – az állatok bundájának megfigyelése és ezzel kapcsolatban az állatvédelem hangsúlyozása
- Az erdei állatokról való gondoskodás megfigyelése télen lehetőség szerint
- Háztartási gépek energiatakarékos használata
- A tűzrakás szabályainak eljátszása
- Tűzoltás – levegő-tűz-víz kapcsolata
- A „tüzes” háztartási eszközök ésszerű használata
- Különböző anyagok égéstermékeinek megfigyeltetése, káros hatásuk a levegő tisztaságára
- Veszélyes hulladékok tárolása, elszállítása a gyűjtőhelyre
- Egészséges táplálkozás – gyümölcsaszalás, magvak rágcsálása
- Befőzés
- Savanyítás – hordós káposzta, savanyú uborka készítése
- Lekvárkészítés
- Hólapátolás – a sózás káros hatására való figyelemfelhívás
- Ajándéksomagolás takarékosan
- Papírgyűjtés
- Karácsonyfadíszek készítése természetes anyagokból
- Hangulatvilágítás gyertyák segítségével

5.1.3. VÍZ

- Természettudományos anyagok gyűjtése, lefűzése folyamatosan a gyermekek által
- A víz halmazállapotai (hó, jég, víz, gőz, zúzmara)
- Párásító használata
- Kerti szerszámok használata
- Az óvoda udvar takarítása
- A talaj előkészítése az óvoda kertjében
- Duna parti séta – a folyó sodrásának, erejének megfigyeltetése
- Vízialom működésének imitálása a csoportszobában a vizes játékokkal – energiaforrás
- A víz romboló hatásának bemutatása, megfigyeltetése a Duna vízállásának emelkedésekor lehetőség szerint, vagy a csoportszobában a vizes játékok használatával – árvíz - víz elvezetés, védekezés
- Állatkerti séta: vízi világ megfigyelése és védelmükre való nevelés
- Egészséges életmód: az úszás, mint egészségmegőrző tevékenység
- A víz, mint életelelem: hatása és hiánya a természetre és az élőlényekre
- Akvárium tisztítása, megfigyelése
- A víz körforgása
- A víz világnapjának megünneplése
- A víz tisztítása természetes folyamattal
- Víz tározó megtekintése
- Esővíz gyűjtése, megfigyelése, hasznossága
- A költöző madarak és a levegő felmelegedésének összefüggése
- Vízi állatok védelme
- Horgászat és halászat – egészséges életmód és állatvédelem
- Esőerdő készítése
- Séta a városligeti tóhoz – a tóban és a tó partján élő állatok és növények megfigyelése

5.1.4. FÖLD

- Természettudományos anyagok gyűjtése, lefűzése folyamatosan a gyermekek által
- Piaclátogatás
- Biobolt látogatás
- Virágbolt látogatás
- Posta – mint a kapcsolattartás egyik eleme
- Közvetlen környezetünk felfedeztetése (óvoda és környéke)
- Az óvodát körülvevő fák gondozása, örökbe fogadása
- Egy fa örökbefogadása a Városligetben
- Séta az óvoda körül – épületek megfigyelése, összehasonlítása, állapotuk megtekintése, megóvása
- Budapest nevezetes épületei: a műemlékjelleg felfedeztetése (Opera, Állatkert, Hősök tere, Szépművészeti Múzeum, Vajdahunyad Vára, Mezőgazdasági Múzeum)
- Planetáriumi kirándulás: a Nap, Hold , csillagok megfigyelése a szülők bevonásával
- A bolygók és naprendszerünk megismertetése
- A fölgömb megfigyelése, tanulmányozása
- Természeti katasztrófák makettezése és imitálása a csoportszobában, vagy lehetőség szerint az óvoda homokozójában
- Járművek megfigyelése és osztályozása a környezetvédelem szemszögéből – a kerékpáros közlekedés előnyei
- Virág- és zöldségmagok ültetése, gondozása
- Csíráztatás (búza, bab, borsó stb.)
- Kerti munkák lehetőség szerint
- Komposztálás lehetőség szerint
- Madáritató elhelyezése és folyamatos ellátása az óvoda udvarán és a Városligetben
- Rovarcsapdák elhelyezése az óvoda udvarán lehetőség szerint
- Gilisztafarm készítése lehetőség szerint
- Bogarak megfigyelése az óvoda udvarán
- Virágültetés, kert gondozás a Föld napja alkalmából az óvoda udvarán
- Állatkerti látogatás A madarak és fák napja alkalmából
- A városligetben élő madarak fészekrakási szokásainak megfigyelése, összehasonlítása

A témakörökhöz tartozó élmények, és tapasztalatszerzések folyamatosan bővíthetők gazdagíthatóak.

Záró gondolat

A fenti élményekből látszik, hogy nem új feladatvállalásokról van szó, csak az eddigi tevékenységek tudatosabb, más szempontok szerinti csoportosításáról, egyes tevékenységek hangsúlyozásával, szemléleti változásokról.

A fenntarthatóságot segítő megoldások keresése elvezet a tervszerűbb és következetesebb megvalósítási módok, az egészségesebb életmód kialakítása felé.

„Legyen mindig levegő, hogy lélegezhess,

Tűz, hogy melegedhess,

Víz, hogy ihass,

Föld, hogy élhessünk.

Kívánom Neked tiszta szíveimből.”

A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁSRA NEVELÉS KÉPEKBEN

